

формувалися за територіальним принципом. Створювалися обласні і Київська міська колегія адвокатів.

З 1991 року відповідно до закону України «Про підприємництво» допускаються здійснення юридичної практики за ліцензією, яка видається Міністерством юстиції особам, котрі мають юридичну освіту. Згідно з діючим законодавством в Україні в цей час до участі в ролі захисників допускалися близькі родичі, законні представники, а також інші особи.

В цей час гостро постає проблема організаційного оформлення адвокатури, що, нарешті, вирішило б питання її незалежності. Враховуючи це, 20-22 вересня 1990 р. в м. Києві відбувся установчий з'їзд адвокатів республіки, на якому була утворена Спілка адвокатів України – незалежна, самоврядна організація метою якої було об'єднання зусиль адвокатів республіки. Було обрано правління Спілки адвокатів України до складу якого увійшли представники 22 колегій адвокатів. Першим президентом став В. В. Медведчук.

Для виконання цих завдань у 23 областях та м. Києві були утворені відділення Спілки адвокатів України.

Спілка допомагає професійному об'єднанню адвокатів різних регіонів, підвищенню ролі й престижу адвокатури в суспільстві. Неодноразово Спілка зверталася до Верховної Ради України, уряду, міністерств і відомств з приводу різних питань, що поставали перед колегами адвокатів.

Завершальним етапом в сучасній історії української адвокатури стало прийняття 19 грудня 1992 року Верховною Радою України Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Новий закон відводить адвокатурі чільне місце, маючи на меті встановити престиж цієї професії, її історичні традиції, піднести роль у суспільстві як одного з гарантів забезпечення конституційних прав і свобод громадян.

Чорна Я.А.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РОЛЬ ЖІНОК В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасному світі мало кого здивує жінка-адвокат. Жінки давно й успішно підкорюють найпрестижніші вершини юриспруденції. Проте їм задля цього знадобилися століття, щоб бути рівноправними з чоловіками в адвокатській діяльності.

Історія дискримінації жінки в юридичній професії починає свої витoki зі становища жінки в суспільстві взагалі. Історично склалося, що роль жінки в суспільстві обмежувалася обслуговуванням хати, дітей, чоловіка, створення затишку в домі. Дуже часто жінки не мали і половину тих прав, що мали чоловіки. Про вищевказане свідчить хоча б той факт, що тільки з кінця XIX століття деякі держави почали надавати рівні виборчі права як жінкам так і чоловікам. Відомо, що тільки з 1998 року в переважній більшості країн світу жінки набули рівні виборчі права нарівні з чоловіками. Виключеннями є Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар та Саудівська Аравія. (Аніщук Н.В. Фемінізація адвокатури: гендерний аналіз / Н.В. Аніщук // Наукові праці НУ «ОЮА». – 2013. - Т.13. – С. 375-384.)

Проте ситуація змінилась коли жінки поступово почали завойовувати свої позиції в суспільстві. Саме наприкінці XIX століття в США жінки були вперше допущені до юридичної професії. Досвід жінок, які шукали юридичну роботу в США становився в контексті боротьби жінок за громадянські, виборчі права і оплачувану роботу. Хоча ще у колоніальний період жінки вели справи, однак без офіційного професійного статусу. Офіційно першою жінкою – юристом в США стала Арабелла Менсфілд, яка була допущена до юридичної практики в штаті Айова в 1869 році, на той час Айова була єдиним штатом в Америці в якому було дозволено жінці бути юристом. Канада є наступною країною, що допустила жінок до юридичної професії. В 1897 Клара Брет Мартін була прийнята в колегію адвокатів в Онтаріо.

В Великобританії до 1921-1922 не було жодної жінки баристера або соліситора. Але першою жінкою, яка активно займалася захисною практикою, та яка була наділена майже всіма повноваженнями, окрім формального допуску до участі в суді була Еліза Орме, яка ефективно займалася юридичною практикою з 1875 року, але ніколи не виступала у суді.

В Італії Лідія Поет в 1883 році першою здобула юридичну освіту і займалася юридичною практикою з 1885 року. Але італійські жінки були позбавлені формального доступу до професії до закінчення Першої світової війни.

В Російській імперії тільки 11 листопада 1911 року був прийнятий закон, яким було дозволено жінкам одержувати вищу юридичну освіту, проте не було дозволено працювати за фахом. І тільки з 1917 року в Російській імперії жінкам було офіційно відкрито доступ до роботи в адвокатурі. Однак, перша жінка-адвокат з'явилась в 1909 році, нею була Єкатерина Абрамовна Флейшиц. Саме вона в 1909 році стала помічником присяжного повіреного округу Петербурзької судової палати. Проте в цьому випадку кар'єра жінки-адвоката в суді закінчилась провалом, оскільки її спробу виступу в суді запротестував прокурор. Суд визнав можливою участь у процесі жінки-адвоката, однак прокурор відмовився від виступу і покинув судове засідання. З цього приводу міністр юстиції Щегловітов звернувся із запитом до Сенату, який роз'яснив, що під «особами, що закінчили юридичний факультет одного з університетів і мають право бути адвокатами, в розумінні російського закону, вважались виключно особи чоловічої статі». При цьому було наведено таке обґрунтування: в одному з положень судових статутів був знайдений абзац, в якому говорилося, що «присяжний повірений, виступаючи перед судом, повинен мати на лацкані фрак значок університету, в якому він отримав диплом». А оскільки жінки ні за яких обставин носити фрак не могли, відповідно було зроблено висновок, що і виступати в суді в якості присяжного повіреного вони теж не можуть. Тому Флейшиц була виключена з адвокатури і була змушена зануритися в науку, де здобула також великі досягнення, стала першою жінкою доктором юридичних наук в СРСР. Хоча Єкатерина Флейшиц більш відома як російський науковець та жінка-юрист, однак походить вона із України. (Кашира Л. Гендерна політика в юридичному бізнесі та юридичній професії / Л.Кашира // Юридична Газета. – 2013. - №11.)

Виходячи з цього, можна зазначити, що історія жінки-адвоката почалась не так вже й давно. Досить тривалий час жінок відсторонювали від юридичної професії, через, що вони були змушені протягом століть працювати неофіційно. Сьогодні у світі вбачається зростання ролі і впливу в адвокатурі жінок-адвокатів. Існують країни, в яких жінок-адвокатів більше порівняно із чоловіками-адвокатами. Через це чоловіки стали сприймати жінок як конкурентів. Є багато категорій справ, за якими громадяни вважають, що краще звертатися до жінки-адвоката, тому що вони м'якші за характером, уважніші, чуйні до людей, комунікабельні і більш зосереджені, можуть краще зрозуміти клієнта і поспівчувати.

Проте існують перешкоди, які постають перед жінками-адвокатами. Це так звані «стереотипи» - певні уявлення про відмінності між жінкою і чоловіком, їхньою поведінкою, які формуються в культурі певного суспільства. Деяка верства населення сприймає жінку-адвоката лише як біологічну, а не соціальну статтю. Жінок розглядають як представниць «слабкої статі». Тому деякі чоловіки-клієнти ставляться скептично до жінок-адвокатів й не доручують їм ведення своєї справи. На їх думку адвокат-жінка «морально не витримає навантаження», «нездатна захистити клієнта через свою слабкість». До цих стереотипів можна віднести те, що адвокати-чоловіки не настільки заклопотані домашніми справами і дітьми, вони менше витрачають часу на себе, а більше на клієнта; а для жінок це досить складно, адже необхідно виїжджати в нічний час, бувати серед ув'язнених, у закладах тимчасового тримання. Але жінка-адвокат має вищий рівень довіри та ефективності спілкування з клієнтом, особливо у сімейних спорах. Стереотипами професійної діяльності чоловіків і жінок, що визначаються специфікою змісту праці: традиційною для жінок вважається діяльність обслуговуюча, виконавська (жінки доволі широко представлені у сфері послуг, освіти, медицині, торгівлі), для чоловіків – інструментальна, творча, організаторська, керівна. Таким чином, поширеною є думка про існування так званих «чоловічих» і «жіночих» професій. Через це у суспільстві є такий з усіх боків помилковий стереотип, що адвокат – чоловіча професія, а розгляд складних справ – не жіноча справа. (Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя / Т.І. Фулей // ВАІТЕ. – 2016.).